

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την Ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας

(2006/C 309/20)

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 262 της ΣΕΚ, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει με την επιστολή του επιτρόπου Ferrero-Waldner, της 22ας Απριλίου 2005, τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την Ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας.

Το ειδικευμένο τμήμα «Εξωτερικές σχέσεις» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 4 Μαΐου 2006, με βάση την εισηγητική έκθεση της κας **Cassina**.

Κατά την 428^η σύνοδο ολομέλειάς της, της 5^{ης} και 6^{ης} Ιουλίου 2006 (συνεδρίαση της 5^{ης} Ιουλίου 2006), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 160 ψήφους υπέρ, 2 ψήφους κατά και 9 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

Πρόλογος

Η ΕΟΚΕ έχει ήδη προβεί σε δύο επί μέρους αξιολογήσεις για την ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας (ΕΠΓ) που αναφέρονται, η μία στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης και η άλλη στην περιοχή της Μεσογείου⁽¹⁾. Στην παρούσα γνωμοδότηση, συνεπώς, θα περιληφθούν μόνο ορισμένα σημεία αυτών των εγγράφων τα οποία θα διαβιβαστούν προς γνώση, μαζί με το παρόν κείμενο, στις αρχές της ΕΕ και των ενδιαφερομένων χωρών προς ενημέρωσή τους.

0. Περίληψη και συμπεράσματα

0.1 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας (ΕΠΓ) είναι μια πολιτική με τεράστια στρατηγική σημασία, της οποίας οι δυνατότητες να συμβάλει στην ειρήνη, την σταθερότητα, στις κοινές αξίες και πολιτικές και στην προαγωγή των ανταλλαγών σε όλες τις βαθμίδες με τις γειτονικές χώρες θα πρέπει να αξιοποιηθούν με τη συνεπή και υπεύθυνη εφαρμογή της.

0.2 Ιδιαίτερα, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την ανάγκη να εξασφαλιστεί συνέπεια μεταξύ:

- των εξωτερικών πολιτικών των κρατών μελών και της ΕΠΓ,
- των λοιπών δράσεων που σχετίζονται με τις εξωτερικές σχέσεις της Ε.Ε. και της ΕΠΓ,
- των εξωτερικών και εσωτερικών πολιτικών των χωρών εταίρων και της ΕΠΓ,
- των δράσεων των διαφόρων Γενικών Διευθύνσεων της Επιτροπής που έχουν σχέση με την υλοποίηση της ΕΠΓ,
- των επιλογών όσον αφορά τον προϋπολογισμό της Ε.Ε. και της στρατηγικής σημασίας της ΕΠΓ,

— της εφαρμογής της αρχής της διαφοροποίησης (που μπορεί να ευνοήσει την ανταγωνιστικότητα μεταξύ χωρών και περιφερειών) και της δυνατότητας δημιουργίας συνεργιών εντός των περιφερειών και μεταξύ τους (που προωθούν τη συνεργασία και την καλύτερη κατανόηση),

— των συγκεκριμένων μέτρων που πρέπει να υιοθετηθούν κατά προτεραιότητα και των μεγάλων στόχων που επιδιώκονται.

0.3 Η ΕΟΚΕ ζητά από όλους τους εμπλεκόμενους θεσμικούς φορείς να αναγνωρίσουν στην πράξη ότι η αρχή της αυτοδιάθεσης συνεπάγεται τη σαφή αποδοχή δημοκρατικών αξιών που θα πρέπει να τηρούνται και να προάγονται και όχι μόνο να γίνονται τυπικά αποδεκτές: η κοινή αυτοδιάθεση πρέπει να αποτελέσει τη βασική αρχή των σχέσεων όχι μόνο μεταξύ της Ε.Ε. και των χωρών εταίρων, αλλά επίσης στο εσωτερικό της Ε.Ε. και στις χώρες εταίρους, μεταξύ των εθνικών διοικήσεων και των εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών. Προς τούτο, η ΕΠΓ μπορεί να εφαρμοστεί αποτελεσματικά και ικανοποιητικά μόνο εάν συμμετέχουν συστηματικά οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, ιδιαίτερα οι κοινωνικοί και κοινωνικο-επαγγελματικοί φορείς των οποίων ο συμβουλευτικός ρόλος και η διαπραγματευτική ικανότητα πρέπει να αναγνωριστούν ρητά και να προωθηθούν. Συνεπώς, πρέπει να εξασφαλισθούν:

- σαφείς, διαφανείς, τεκμηριωμένες και έγκαιρες πληροφορίες επί των αποφάσεων που αφορούν την εφαρμογή της ΕΠΓ,
- χώροι, μέσα και μηχανισμοί διαβούλευσης και συμμετοχή στη διαμόρφωση των αποφάσεων για τη διεξαγωγή αποτελεσματικού διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών,
- πληροφορίες, μέσα και εναρμονισμένα στοιχεία για την αξιολόγηση των επιτευγμάτων, μαζί με την ανάληψη δέσμευσης για την περιοδική ανάληψη πρωτοβουλιών προς το σκοπό αυτό,
- δυνατότητες κατάρτισης που θα επιτρέψουν στους οργανισμούς αυτούς να συμβάλλουν στην υλοποίηση της ΕΠΓ αποτελεσματικά και μέσω της πρόσβασής τους στους κοινοτικούς πόρους και προγράμματα,
- δυνατότητες για τη δημιουργία δικτύων διαλόγου, συνεργασίας και παρακολούθησης της εφαρμογής της ΕΠΓ, μεταξύ οργανώσεων διαφόρων χωρών και διαφόρων περιφερειών.

(¹) Η πρώτη με θέμα «Ευρύτερη Ευρώπη — Γειτονικές σχέσεις: ένα νέο πλαίσιο σχέσεων με τους γείτονές μας στα ανατολικά και νότια σύνορά μας» (γνωμοδότηση, εισηγήτρια: Karin ALLEWELDT (ΕΕ C 80 της 30.3.2004, σελ. 148-155): η δεύτερη με θέμα «Ο ρόλος των συμβουλευτικών οργάνων και των κοινωνικοεπαγγελματικών οργανώσεων κατά την εφαρμογή των συμφωνιών σύνδεσης και της ευρωπαϊκής πολιτικής γειτονίας» (θεματική συμβολή στην ευρωμεσογειακή διάσκεψη κορυφής των κοινωνικοεπαγγελματικών οργανώσεων (Ιορδανία 16-17 Νοεμβρίου 2005, εισηγήτρια: Giacomina CASSINA, με τη συνεργασία των ΟΚΣ της Ελλάδας, του Ισραήλ και της Τυνησίας, και αντιπροσωπείας των κοινωνικοεπαγγελματικών οργανώσεων του Μαρόκου).

0.4 Η ΕΟΚΕ αναλαμβάνει τη δέσμευση να δημιουργήσει, διατηρήσει και αναπτύξει σχέσεις με τους συμβουλευτικούς οργανισμούς και τις κοινωνικο-επαγγελματικές οργανώσεις των χωρών εταίρων και να είναι πάντοτε πρόθυμη να λάβει υπόψη τις απόψεις τους και να συνεργαστεί με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Επιτροπή των Περιφερειών για να συμβάλει στην υλοποίηση μιας κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής γειτονίας, αποτελεσματικής και σύμφωνης προς τους στόχους της ειρήνης, σταθερότητας, ασφάλειας και βιώσιμης ανάπτυξης.

1. Εισαγωγή

1.1 Κατά τη διαδικασία ολοκλήρωσης, οι κοινοτικές αρχές έλαβαν πάντα υπόψη τους την πραγματικότητα των γειτονικών χωρών για δύο τουλάχιστον λόγους:

- ο πρώτος, που αφορά τη θεμελιώδη πολιτική αιτία η οποία ώθησε τις ευρωπαϊκές χώρες να ενωθούν σε μία κοινότητα, ήταν η απαίτηση για ειρήνη, ελευθερία και σταθερότητα, τόσο εντός όσο και εκτός του χώρου ολοκλήρωσης·
- ο δεύτερος, που αφορά τη διαδικασία οικονομικής ολοκλήρωσης της αγοράς, υπαγορευόταν από τη διπλή αναγκαιότητα εξασφάλισης ενός χώρου εμπορίου που να υπερβαίνει την επικράτεια των κρατών μελών και, συνεπώς, συναλλαγών με κράτη που είχαν ή ακολουθούσαν δυναμικές οικονομικές μεγέθυνσης και ανάπτυξης των ανθρώπινων πόρων συγκρίσιμες με τις κοινοτικές δυναμικές, προκειμένου οι συναλλαγές να είναι γόνιμες και να μην υπόκεινται σε στρεβλώσεις, ντάμπινγκ και/ή προστατευτικά μέτρα της μιας ή της άλλης πλευράς.

1.2 Κατά τη μακρά περίοδο διαίρεσης του κόσμου σε δύο μπλοκ, η ετερογένεια των οικονομιών της Ανατολικής και Δυτικής Ευρώπης, αλλά κυρίως η ποικιλία των πολιτικών συστημάτων, συνετέλεσαν δυστυχώς ώστε οι συναλλαγές (όχι μόνον τόσο οι οικονομικές, όσο οι πολιτιστικές, κοινωνικές και ανθρώπινες) να μειωθούν στο ελάχιστο και οι σχέσεις μεταξύ των λαών των δύο πλευρών της Ευρώπης να παραμείνουν, για πάνω από τέσσερις δεκαετίες, μόνο στο πλαίσιο των διπλωματικών επαφών ή των επιφανειακών σχέσεων μεταξύ οργανώσεων και δήμων, με το διπλό αρνητικό αποτέλεσμα να παραμένουν αναλλοίωτα τα στερεότυπα που εισήγαγε ο ψυχρός πόλεμος και να ευνοείται η υποτιθέμενη διεθνής δημοκρατική νομιμότητα που οι κυβερνήσεις του σοβιετικού συστήματος ουδόλως είχαν ή μπορούσαν να έχουν.

1.3 Ωστόσο, την ίδια αυτή περίοδο, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα βελτιώνει τις σχέσεις της με τις ευρωπαϊκές γειτονικές δημοκρατικές χώρες (ή που πέρασαν από τη δικτατορία στη δημοκρατία όπως η Ελλάδα, η Ισπανία και η Πορτογαλία) και πραγματοποιεί τέσσερις διευρύνσεις⁽²⁾. Με τις χώρες που δεν είχαν την προοπτική ή την πρόθεση να προσχωρήσουν στην Κοινότητα, δημιουργούνται σταθερές σχέσεις μέσω ειδικών συμφωνιών: υπενθυμίζεται η Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελευθέρων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ) που δημιουργήθηκε το 1960, ο Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος (ΕΟΧ) το 1994, αλλά και μια ευρύτερη σειρά διμερών συμφωνιών (ιδιαίτερα με τις χώρες της Λεκάνης της Μεσογείου).

⁽²⁾ Δανία, Ηνωμένο Βασίλειο και Ιρλανδία το 1973, Ελλάδα το 1981, Ισπανία και Πορτογαλία το 1986, Αυστρία, Σουηδία και Φινλανδία το 1995.

1.4 Περί τα τέλη της δεκαετίας του '80 και στις αρχές της δεκαετίας του '90, η περιοχή της Νοτιοανατολικής Μεσογείου αποκτά προοδευτικά μεγάλη σημασία για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, που κορυφώνεται με τη θέσπιση, στη διπλωματική διάσκεψη της Βαρκελώνης του 1995, της στρατηγικής εταιρικής σχέσης, στη βάση συμφωνιών σύνδεσης και περιφερειακών σχεδίων: στόχος ήταν η δημιουργία, έως το 2010, μιας ζώνης ελεύθερων συναλλαγών, ειρήνης, ασφάλειας και ευμάρειας για όλους.

1.5 Το γεγονός όμως που άλλαξε ριζικά τη γεωπολιτική κατάσταση της Κοινότητας — η οποία είχε δρομολογήσει την ολοκλήρωσή των αγορών και προετοιμαζε το ενιαίο νόμισμα — υπήρξε η απελευθέρωση των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης από το σοβιετικό σύστημα και η μετάβασή τους στη δημοκρατία και στην οικονομία της αγοράς.

1.6 Η επανένωση της ευρωπαϊκής ηπείρου, με τη διεύρυνση της 1^{ης} Μαΐου 2004, αποτελεί την μεγαλύτερη πολιτική κατάκτηση της Ευρώπης στην μεταπολεμική ιστορία και καθιστά την ΕΕ μια περιοχή πλουσιότερη σε ανθρώπινο, πολιτιστικό, ιστορικό, οικονομικό και κοινωνικό δυναμικό, με εντελώς νέα χαρακτηριστικά. Αυτή η ουσιαστική, ποσοτική και ποιοτική αλλαγή της ΕΕ επιβάλλει τη σε βάθος κατανόηση, την αξιολόγηση, την προαγωγή και την πράσιση της νέας πραγματικότητας, με την προσαρμογή όλων των κοινοτικών πολιτικών και, κατά συνέπεια, της πολιτικής όσον αφορά τις σχέσεις με τις γειτονικές χώρες. Η ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας οφείλει τη γέννησή της στην πεποίθηση αυτή, την οποία συμμερίζεται πλήρως η ΕΟΚΕ η οποία έχει συμβάλει στα εν λόγω αποτελέσματα με την ευρεία δέσμευσή της για συνεργασία και διάλογο με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών των υποψηφίων χωρών.

2. Το αρχικό στάδιο της ευρωπαϊκής πολιτικής γειτονίας (ΕΠΓ)

2.1 Η ανάγκη χάραξης μιας πολιτικής γειτονίας έχει επισημανθεί από το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων και Εξωτερικών Σχέσεων από τα τέλη Νοεμβρίου του 2002· τον Δεκέμβριο του ίδιου χρόνου, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης καλεί την ΕΕ να προωθήσει τις σχέσεις με τις γειτονικές χώρες βάσει κοινών πολιτικών και οικονομικών αξιών για να αποφύγει την εμφάνιση νέων διαχωριστικών γραμμών στην Ευρώπη και να προωθήσει τη σταθερότητα και την ευημερία εντός και εκτός των συνόρων. Στην αρχή η προσοχή είχε εστιαστεί στις σχέσεις με τη Ρωσία, την Ουκρανία, τη Λευκορωσία και τη Μολδαβία, καθώς και στην περιοχή των μεσογειακών χωρών εταίρων (ΜΧΕ).

2.2 Το 2003 και το 2004 η Επιτροπή δημοσιεύει δύο ανακοινώσεις και, πάντα το 2004, μία πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση ενός ευρωπαϊκού μέσου γειτονίας και εταιρικής σχέσης⁽³⁾.

⁽³⁾ COM(2003) 104 τελικό — Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο — «Ευρύτερη Ευρώπη — Γειτονικές σχέσεις: ένα νέο πλαίσιο σχέσεων με τους γειτονές μας στα ανατολικά και νότια σύνορά μας» — Βρυξέλλες, 11.3.2003.
COM(2004) 373 τελικό — Ανακοίνωση της Επιτροπής — Ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας — Έγγραφο στρατηγικής — Βρυξέλλες, 12.5.2004.
COM(2004) 628 τελικό — Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον καθορισμό γενικών διατάξεων σχετικά με τη θέσπιση Ευρωπαϊκού Μέσου Γειτονίας και Εταιρικής Σχέσης — Βρυξέλλες, 29.9.2004.

2.3 Πέραν των προαναφερθεισών χωρών, κατά τη διάρκεια του 2004 και κατόπιν ρητής αίτησης τριών χωρών του Νοτίου Καυκάσου, η ΕΠΓ επεκτείνεται στην Αρμενία, το Αζερμπαϊτζάν και τη Γεωργία. Προηγουμένως, η Ρωσία είχε αναφέρει ότι δεν θα συμμετείχε στην ΕΠΓ, αλλά ότι θα συνέχιζε τις σχέσεις της με την ΕΕ στο πλαίσιο μιας ειδικής «στρατηγικής εταιρικής σχέσης». Η ΕΠΓ δεν εφαρμόζεται επίσης στις χώρες των Βαλκανίων που εντάσσονται στο Σύμφωνο Σταθερότητας των Βαλκανίων και/ή είναι υποψήφιος όπως η Κροατία, η Τουρκία (προηγουμένως ενταγμένη στην ευρω-μεσογειακή πολιτική εταιρικής σχέσης και σήμερα υποψήφια χώρα εφόσον από τις 3 Οκτωβρίου 2005 έχουν αρχίσει οι διαπραγματεύσεις ένταξης).

2.4 Η ΕΠΓ έχει ως στόχο την από κοινού άσκηση με τις γειτονικές χώρες σημαντικού αριθμού πολιτικών και συνεπάγεται την πρωταρχική δέσμευση της ΕΕ και των χωρών εταιρών (ΧΕ) υπέρ των κοινών αξιών (αρχή της ίδιας ευθύνης ή της αυτοδιάθεσης): κράτος δικαίου, χρηστή διακυβέρνηση, σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων των μειονοτήτων, εδραίωση της αρχής της ισότητας ανδρών/γυναικών, οικονομία της αγοράς και αειφόρος ανάπτυξη. Από τις ΧΕ ζητείται επίσης να δεσμευτούν ειδικά για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, κατά της εξάπλωσης των όπλων μαζικής καταστροφής, για τον σεβασμό της διεθνούς νομιμότητας και για την ειρηνική επίλυση των διαφορών.

2.5 Από κοινού με τις ΧΕ, καθορίζονται εθνικά προγράμματα δράσης (ΕΠΑ), ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες και τις απαιτήσεις των διαφόρων συνομιλητών (αρχή της διαφοροποίησης), αλλά με κοινό διάγραμμα προτεραιοτήτων που να αποσκοπούν στην προώθηση των αξιών που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο. Τα ΕΠΑ εγκρίνονται κατόπιν από τα αντίστοιχα συμβούλια σύνδεσης και εφαρμόζονται σε συνεργασία με την ενδιαφερόμενη ΧΕ και την ΕΕ. Η εφαρμογή των ΕΠΑ θα ελέγχεται από την ΕΕ μέσω περιοδικών εκθέσεων της Επιτροπής και τούτο θα επιτρέψει την προσαρμογή της στρατηγικής ακόμη και στα αποτελέσματα που θα έχει επιτύχει κάθε ΧΕ.

2.6 Έως το τέλος της υφιστάμενης περιόδου δημοσιονομικού προγραμματισμού (τέλη του 2006) οι πόροι θα παρέχονται από τα προγράμματα TACIS και MEDA. Αντίθετα, στις δημοσιονομικές προοπτικές 2007-2013, θα πρέπει να υπάρχει ένα μόνο μέσο χρηματοδότησης της ΕΠΓ (Ευρωπαϊκό Μέσο Γειτονίας και Εταιρικής Σχέσης) με χρηματοδότηση που θα πρέπει να καθοριστεί αλλά που θα πρέπει, σύμφωνα με την πρόταση της Επιτροπής, να αντιστοιχεί στο διπλάσιο σχεδόν των πόρων που διατίθενται σήμερα από τα δύο προαναφερθέντα προγράμματα.

2.7 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει δυστυχώς ότι μέχρι σήμερα η Επιτροπή δεν έχει προτείνει ούτε στα έγγραφα της, ούτε στις διαπραγματεύσεις για τον ορισμό των Εθνικών Προγραμμάτων Δράσεως (ΕΠΑ), ορισμένα στοιχεία που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των κοινωνικών εξελίξεων και τα οποία έχουν στηρίξει και καταστήσει δημοκρατική και συμμετοχική τη διαδικασία ολοκλήρωσης: απουσιάζει ιδιαίτερα η έννοια του «κοινωνικού διαλόγου» και της «συμβουλευτικής λειτουργίας». Η ΕΟΚΕ έχει ήδη επισημάνει τα κενά αυτά στην Επιτροπή επανειλημμένα και αναμένει ότι όλες οι κοινοτικές αρχές θα ενεργήσουν προκειμένου να εφαρμοστούν οι αρχές αυτές κατά την υλοποίηση των (ΕΠΑ).

3. Η έννοια της «γειτονίας» και τα προβλήματα πλαισίου

3.1 Εάν η έννοια της «γειτονίας» φαίνεται διαισθητικά αρκετά σαφής, δεν είναι καθόλου προφανής ο τρόπος με τον οποίο μία πολιτική που βασίζεται στη διαισθηση αυτή, αλλά με μεγάλες φιλοδοξίες, μπορεί να έχει την απαραίτητη στρατηγική αυστηρότητα. Η ΕΕ, από τη φύση της, διαθέτει πράγματι μία εξωτερική πολιτική που παραμένει περιορισμένη δεδομένου ότι πολλές σχετικές αρμοδιότητες διατηρούνται και ασκούνται με ζήλο από τα κράτη μέλη (ΚΜ). Το πρόβλημα είναι να γίνει κατανοητό ότι μια πολιτική εξωτερικών σχέσεων της ΕΕ δεν στερεί από τα ΚΜ τις διεθνείς τους στρατηγικές, αλλά αντιθέτως μπορεί να τις συμπληρώσει και να τους προσδώσει προστιθεμένη αξία, εφόσον τα ΚΜ αναπτύξουν τη βούληση κοινής δράσης και εφοδιαστούν με μέσα για τον συντονισμό των δράσεών τους σε θέματα εξωτερικής πολιτικής, ούτως ώστε να εξασφαλιστεί συνοχή και αποτελεσματικότητα στις παρεμβάσεις όλων των εμπλεκόμενων φορέων σε έναν συγκεκριμένο τομέα παρέμβασης. Στην περίπτωση της ΕΠΓ, ο στόχος αυτός μπορεί να επιτευχθεί υπό την προϋπόθεση ότι τα ΚΜ και η ΕΕ επιδιώκουν με αποφασιστικότητα τη συνοχή με το ευρωπαϊκό πλαίσιο και παρουσιάζονται στους συνομιλητές ως συμπαγής ομάδα που έχει τους ίδιους συγκλίνοντες στόχους και προτάσεις.

3.2 Η έννοια της «πολιτικής γειτονίας», αποκλείει, κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, μία καθαρά γεωγραφική ερμηνεία. Αντιθέτως, ο ορισμός της ΕΠΓ, στα έγγραφα που αναφέρονται στην υποσημείωση 3, αποδίδει στον όρο μία έννοια που χαρακτηρίζεται έντονα από την κοινότητα (ή από την αναζήτηση της κοινότητας) αξιών, πολιτισμών και προθέσεων (*). Πρόκειται για μία γειτονία που να μην έχει γεωγραφικά χαρακτηριστικά, αλλά στηρίζεται κυρίως σε κοινές πολιτικές και αξίες. Συνεπώς δεν μπορούμε προς το παρόν να αποκλείσουμε το ενδεχόμενο να ζητήσουν και άλλες χώρες στο μέλλον να ενταχθούν στην ΕΠΓ.

3.3 Μία δυσκολία που ενδεχομένως προκύψει σε σχέση με την αρχή της κοινής ευθύνης για τις προς ανάληψη δράσεις, έγκειται στο γεγονός ότι δεν τίθεται θέμα ένταξης των ΧΕ της ΕΠΓ στην ΕΕ. Η προοπτική μιας ενδεχόμενης ένταξης θα ήταν βέβαια πολύ πιο ελκυστική, αλλά είναι ορθό να επισημανθεί ότι τα περιεχόμενα, η μεθοδολογία και, αναλογικά, οι πόροι που διατίθενται για την εκτέλεση των ΕΠΑ είναι παρόμοιοι, αν όχι ίδιοι, με τους πόρους που χρησιμοποιήθηκαν κατά τη διαδικασία ένταξης των νέων κρατών μελών της πρόσφατης διεύρυνσης. Ακόμη και ο μηχανισμός εφαρμογής των πολιτικών για την ανάπτυξη στις ΧΕ θα πρέπει να έχει ως πρότυπο την εμπειρία των διαρθρωτικών πολιτικών και να βασίζεται σε μια πολύ στενή εταιρική σχέση μεταξύ ΕΕ και ΧΕ. Ένα από τα μεθοδολογικά χαρακτηριστικά της ΕΠΓ είναι η προοδευτική διαδικασία, που αφήνει περιθώρια για ελέγχους των μεθόδων και των μέσων που χρησιμοποιούνται, αλλά κυρίως για αξιολόγηση των σημαντικών εξελίξεων που θα μπορούσαν, ενδεχομένως, να τροποποιήσουν το πλαίσιο των στόχων που έχουν καθοριστεί έως τώρα. Ήδη στη «νέα φάση» της ΕΠΓ προβλέπονται ακόμα σημαντικότερες σχέσεις με τις ΧΕ που εφαρμόζουν καλύτερα τα ΕΠΑ: πρόκειται για ένα είδος «επιβράβευσης» που θα καταστήσει ακόμη στενότερες τις οικονομικές και πολιτικές σχέσεις αλλά και, ελπίζουμε, τις σχέσεις μεταξύ των κοινωνιών κατοικώντας τις ενίοτε ενθουσιώδεις προσδοκίες των πληθυσμών των ΧΕ. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει, συνεπώς ότι σήμερα θα ήταν σφάλμα είτε να προταθεί ένα άκαμπτο πλαίσιο που να αποκλείει κάθε πιθανότητα ένταξης, είτε να τρέφονται φρούδες ελπίδες.

(*) Το γεγονός ότι η Αρμενία, το Αζερμπαϊτζάν και η Γεωργία (όχι σε άμεση γειτονία με την ΕΕ) ζήτησαν να ενταχθούν στην ΕΠΓ αποδεικνύει τη θέση αυτή.

3.4 Τον Μάρτιο του 2005, η Επιτροπή δημοσίευσε μία ανακοίνωση που περιέχει τις συστάσεις προς τις χώρες εκείνες όπου δεν έχουν ακόμη εγκριθεί τα ΕΠΔ (3): πρόκειται για τις τρεις χώρες του Νοτίου Καυκάσου, καθώς και για την Αίγυπτο και τον Λίβανο. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 25^{ης} Απριλίου 2005 υποστήριξε το έγγραφο αυτό και εξέφρασε την επιθυμία να ολοκληρωθεί ταχέως ο ορισμός των ΕΠΔ προκειμένου να εγκριθούν από τα αρμόδια όργανα (συμβούλια σύνδεσης) και να αρχίσει η εφαρμογή τους. Το Συμβούλιο επέστησε επίσης την προσοχή στην ανάγκη εφαρμογής της αρχής της διαφοροποίησης αλλά, παράλληλα, εκτίμησε τη δήλωση των 3 χωρών του Νοτίου Καυκάσου που προτίθενται να χρησιμοποιήσουν όσο το δυνατόν καλύτερα τα μέσα της ΕΠΓ για την ενίσχυση της περιφερειακής συνεργασίας (βλέπε επίσης σημείο 4).

4. Τα προβλήματα των διαφόρων περιοχών

4.1 Η ΕΠΓ έχει έντονα διμερή χαρακτήρα, αλλά οι περιοχές παρέμβασης της ΕΠΓ (που γενικά μπορούν να οριστούν ως οι χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, της Μεσογείου και του Νοτίου Καυκάσου) παρουσιάζουν εσωτερικές ιδιαιτερότητες που θα πρέπει να καταστήσουν τους υπεύθυνους για την εφαρμογή της ΕΠΓ ιδιαίτερα προσεκτικούς σε ό,τι αφορά την προώθηση συνεργιών μεταξύ των περιοχών και των σχέσεων εντός της ίδιας περιοχής: ο στόχος αυτός μπορεί να υλοποιηθεί μέσω στοχοθετημένων δράσεων και κινήτρων που να καθιστούν δυνατή και ευκαταίτητη την ανάπτυξη εσωτερικών σχέσεων και συνεργασιών στην ίδια περιοχή, αλλά και μεταξύ διαφορετικών περιοχών. Τούτο θα είναι προς όφελος, όχι μόνον των ίδιων των χωρών των τριών περιοχών, που συχνά το επιζητούν ρητώς, αλλά και της ασφάλειας, της σταθερότητας και της ειρήνης ολόκληρης της ΕΕ καθώς και των χωρών που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της ΕΠΓ. Οποιοδήποτε έχει σημασία να διατηρηθεί η ευελιξία και ο πραγματισμός προκειμένου να διασφαλιστεί η σωστή ισορροπία μεταξύ διμερών σχέσεων και η προώθηση της συνεργασίας εντός της ίδιας περιοχής καθώς και μεταξύ των περιφερειών.

4.2 Ο μηχανισμός εφαρμογής της ΕΠΓ συνεπάγεται έναν κάποιο βαθμό ανταγωνισμού μεταξύ των χωρών εταίρων. Πράγματι, μόλις μια χώρα πλησιάζει τους στόχους που έχει καθορίσει από κοινού με την ΕΕ, η θέση της ως χώρας εταίρου της ΕΕ μπορεί να βελτιωθεί (μεγαλύτερες διευκολύνσεις, μεγαλύτερη υποστήριξη σε καθοριστικής σημασίας δράσεις, μεγαλύτερο άνοιγμα των αγορών, διευκολύνσεις στην κυκλοφορία των προσώπων, κλπ.). Η ανταγωνιστικότητα αυτή μπορεί επίσης να εκδηλωθεί και σε επίπεδο περιοχών και, σε αυτή την περίπτωση, πρέπει να επιδειχτεί μεγάλη προσοχή ώστε να μην προκληθούν απογοητεύσεις και αρνητικές θέσεις εκ μέρους περιοχών — ή χωρών μιας περιοχής — που έχουν μεγαλύτερες δυσκολίες. Είναι πολύ σημαντικό να ευνοηθούν οι επαφές μεταξύ διαφορετικών χωρών και περιοχών διότι, εάν κάθε φοράς της ΕΠΓ πειστεί ότι δεν υπηρετεί μόνο τον εαυτό του, αλλά ένα μεγάλο κοινό εγχείρημα, τούτο θα συμβάλει στην ανάπτυξη της αμοιβαίας κατανόησης και στον εντοπισμό πιθανών διαύλων συνεργασίας που ίσως μέχρι σήμερα αγνοούνται. Η συμβολή της κοινωνίας των πολιτών μπορεί να αποτελέσει δυναμικό κίνητρο.

4.3 Ταυτόχρονα, πρέπει να επισημανθεί ότι και στις τρεις μεγάλες περιοχές που καλύπτει η ΕΠΓ υπάρχουν σαφείς, ή λανθάνουσες ή πιθανές διενέξεις. Υπάρχουν και άλλες πιέσεις στο εσωτερικό ορισμένων χωρών εταίρων, ιδιαίτερα στις χώρες όπου δεν έχει ακόμα εδραιωθεί η δημοκρατία. Η ανησυχία για τον αντίκτυπο των διενέξεων αυτών στο εσωτερικό της ΕΕ είναι εύλογη, αλλά σημαντικότερη είναι η ανησυχία για την ασφάλεια και τη σταθερότητα των ΧΕ και των λαών τους. Ιδιαίτερη και συνεχής προσοχή πρέπει να δίνεται σε στοχοθετημένες παρεμβάσεις ώστε, κατά την εφαρμογή των ΕΠΔ, να υπάρχει σαφής προσανατολισμός στην εξάλειψη των πηγών έντασης και διένεξης, στη δημιουργία προϋποθέσεων για να ξεπεραστούν οι δυσκολίες και στην προώθηση της συνεργασίας μεταξύ χωρών, οικονομιών και λαών. Είναι ανώφελο να λεχθεί ότι τα μέτρα αυτά πρέπει απαραίτητως να εμπλέκουν τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών ως πρωταγωνιστές της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής συνεργασίας που αποτελεί το απαραίτητο μέσο για την ειρηνική συμβίωση.

4.3.1 Οι διάφορες πρωτοβουλίες της ΕΕ σε θέματα εξωτερικών σχέσεων θα πρέπει επίσης να αναπτυχθούν σε συντονισμό με τα διάφορα στοιχεία της ΕΠΓ. Στο σημείο αυτό αποδεικνύονται ιδιαίτερα ευαίσθητες οι σχέσεις με τη Ρωσία στα πλαίσια της στρατηγικής εταιρικής σχέσης, όπως φαίνεται από την πρόσφατη κρίση του φυσικού αερίου. Εξάλλου θα ήταν χρήσιμο να εξεταστούν όλες οι επιπτώσεις και στον οικονομικό και κοινωνικό τομέα (και όχι μόνο στην περίπτωση της Ουκρανίας) που θα μπορούσε να έχει για την ενδιαφερόμενη χώρα ή για την ΕΕ η απόκτηση του καθεστώτος της οικονομίας της αγοράς.

4.3.2 Θα είμαστε υποκριτές αν αποσιωπούσαμε το γεγονός ότι, μεταξύ των στόχων της ΕΠΓ συγκαταλέγεται και η εξασφάλιση καλών σχέσεων με τις χώρες που μας προμηθεύουν πρώτες ενεργειακές ύλες. Αυτό δεν είναι επιλήψιμο, αλλά υπό δύο όρους: η νόμιμη ανησυχία για την προμήθεια ενεργειακών πόρων να μην είναι ισχυρότερη από τους στόχους για συμβατή οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των ΧΕ και τα κράτη μέλη να επιδεικνύουν μεγαλύτερη συνέπεια και αυθεντική βούληση για αμοιβαία συνεργασία και από κοινού επίλυση των τόσο ευαίσθητων όσο και στρατηγικής σημασίας προβλημάτων που συνδέονται με τον ενεργειακό τομέα.

4.4. Στο ίδιο πλαίσιο ιδεών και στόχων, η διασυνοριακή συνεργασία των κρατών μελών της ΕΕ με τις ΧΕ διαδραματίζει καθοριστικής σημασίας ρόλο. Τα νέα κράτη μέλη συνορεύουν με τις χώρες που καλύπτει η ΕΠΓ και τα περισσότερα εκτίθενται μεν στις δυσκολίες που ενδεχομένως προκαλεί η γειτονία, ωφελούνται όμως από τις ευκαιρίες που παρέχει. Η εφαρμογή της ΕΠΓ πρέπει συνεπώς να έχει ως στόχο τη μείωση, στο ελάχιστο, των κινδύνων αστάθειας (τόσο πολιτικής όσο και οικονομικής και κοινωνικής) αλλά κυρίως στη διευκόλυνση της μετάβασης από τις δυνητικές θετικές ευκαιρίες σε συγκεκριμένες πολιτικές και σε αμοιβαία χρήσιμα επιτεύγματα. Τούτο θα έχει θετικό αντίκτυπο σε ολόκληρη την κοινοτική επικράτεια — που είναι πλέον σχεδόν πολύ ανοικτή και ομοιογενής — από την άποψη καλύτερων και περισσότερων συναλλαγών, αυξημένης ασφάλειας και καλύτερης κατανόησης μεταξύ των πληθυσμών.

(3) COM(2005) 72 τελικό «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο» Ευρωπαϊκή πολιτική Γειτονίας, Συστάσεις για την Αρμενία, το Αζερμπαϊτζάν, τη Γεωργία καθώς και για την Αίγυπτο και τον Λίβανο — Βρυξέλλες, 2.3.2005.

4.5. Η παρούσα γνωμοδότηση δεν προτίθεται να αναλύσει την ειδική πραγματικότητα των διαφόρων χωρών, ούτε των διαφόρων περιοχών, δεδομένου ότι, όπως ελέχθη στην αρχή, η ΕΟΚΕ έχει ήδη αναλάβει συγκεκριμένες πρωτοβουλίες όσον αφορά τη Μεσόγειο και τους νέους γείτονες προς Ανατολάς. Τον Φεβρουάριο του 2006, η πρωτοβουλία της ΕΟΚΕ στο Κίεβο με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών της Ουκρανίας προκάλεσε μεγάλη ζωτικότητα στις οργανώσεις αυτές — που δείχνουν ενθουσιασμό για την ΕΕ και έχουν πολλές προσδοκίες όσον αφορά την ΕΠΓ — και έδειξε ότι το έργο που έγινε μέσω της γνωμοδότησης για τους εξ ανατολών γείτονες αρχίζει να αποδίδει καρπούς. Η ΕΟΚΕ είναι αποφασισμένη να θέσει πιο διαρθρωμένους και μακρόπνοους στόχους όσον αφορά τον διάλογο και τη συνεργασία με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών της Ουκρανίας.

4.5.1 Σε ό,τι αφορά τη Λευκορωσία, η ΕΟΚΕ εκφράζει σοβαρές ανησυχίες για τα πρόσφατα γεγονότα και καταδικάζει τους περιορισμούς και τις αντιδημοκρατικές και κατασταλτικές πρακτικές που θίγουν τα πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα. Η ΕΟΚΕ, που θα συνεχίσει να αναπτύσσει όλο και πιο στενές σχέσεις με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών της Λευκορωσίας, καταρτίζει γνωμοδότηση σχετικά με το θέμα (*).

4.5.2 Δυστυχώς, η ΕΟΚΕ δεν διαθέτει άμεση ανάλυση ούτε και σταθερές επαφές με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών των χωρών του Νοτίου Καυκάσου. Αυτή η έλλειψη θα μπορούσε να καλυφθεί ταχέως αν ξεκινούσε μια αναλυτική μελέτη μέσω μιας ενημερωτικής έκθεσης ή ενδεχομένως ειδικής γνωμοδότησης.

5. Τα μεθοδολογικά και δημοσιονομικά μέσα

5.1 Η μεθοδολογία για την εφαρμογή των ΕΠΔ συνεπάγεται μία συνεχή διεργασία διαλόγου και διαπραγματεύσεων μεταξύ των αρχών της ΕΕ και των αρχών των ενδιαφερομένων χωρών και, για την υλοποίηση των δράσεων, όλοι θα πρέπει να εφαρμόσουν τις διαδικασίες που χρησιμοποιούνται στο κοινοτικό πλαίσιο. Η ΕΟΚΕ έχει ήδη επισημάνει την έντονη ανησυχία της, στο πλαίσιο του προγράμματος MEDA, για τις δυσκολίες πρόσβασης των δικαιούχων στις σχετικές χρηματοδοτήσεις, ιδίως δε των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών (*). Οι διαδικασίες χορήγησης και ελέγχου πρέπει να είναι εξαιρετικά αυστηρές για να αποφευχθεί η κακή χρήση των πόρων, αλλά επίσης σαφείς και διαφανείς, (π.χ. μετάφραση των εντύπων στις γλώσσες των παραληπτών!), απλές και άμεσα σύμφωνες με τους πολιτικούς στόχους της ΕΠΓ. Η υπέρμετρη αύξηση των διαδικασιών για την πρόσβαση στους πόρους και η πολυπλοκότητά τους στο πλαίσιο μιας καθ' όλα γραφειοκρατικής λογικής, δεν συμβάλλει στη μεγαλύτερη συνάφεια των προτεραιοτήτων ούτε στην αναγκαία αποτελεσματικότητα των δράσεων: αντιθέτως ευνοείται η «επαγγελματική συνεργασία» που αντιπροσωπεύουν οι επιχειρήσεις συμβούλων και η οποία καταλήγει στην απώλεια του πλούτου της ιδιαιτερότητας και της ικανότητας πρωτοβουλίας των εταίρων. Οι αρχές της ΕΕ επιμένουν στο γεγονός ότι η ΕΠΓ πρέπει να εννοείται ως ειδικά διαμορφωμένη πολιτική:

τούτο είναι πολύ σημαντικό, υπό τον όρο να ισχύει το ίδιο και για τις νέες μεθοδολογίες εφαρμογής, ώστε να εξασφαλιστεί ότι θα αντανακλούν συστηματικά και σταθερά την οικονομική και κοινωνική πραγματικότητα των διαφόρων χωρών και συνεπώς θα είναι κατανοητές στους διάφορους κοινωνικούς φορείς.

5.1.1 Συχνά οι δυσκολίες πρόσβασης των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στα προγράμματα και στους σχετικούς πόρους οφείλονται, τουλάχιστον εν μέρει, στην ελλιπή ή κατά προσέγγιση γνώση των κανονισμών και των διαδικασιών. Η πρόσβαση σε ένα κοινοτικό πρόγραμμα ή σε μέτρα μιας πολιτικής που προωθεί η ΕΕ δεν μπορεί να γίνει με βάση το κριτήριο ενός διαγωνισμού στον οποίο οι διαγωνιζόμενοι πρέπει να έχουν τα γνωστικά και οργανωτικά μέσα που είναι απαραίτητα για τη συμμετοχή τους. Τα κοινοτικά όργανα πρέπει να αναλάβουν συγκεκριμένες ευθύνες και να υποστηρίξουν τις κοινωνικές και κοινωνικο-επαγγελματικές οργανώσεις για να μπορέσουν να αναπτύξουν τις κατάλληλες ικανότητες και τον δέοντα επαγγελματισμό. Μια παρόμοια δράση είχε αναλάβει η Επιτροπή, μέχρι πριν από λίγα χρόνια, διοργανώνοντας μαθήματα για «σχεδιαστές» σε προσιτό κόστος. Πρόσφατα το κόστος τριπλασιάστηκε και τα μαθήματα είναι απρόσιτα για την πλειοψηφία των κοινωνικών φορέων που τα χρειάζονται. Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, η διάδοση αυτού του τύπου της τεχνογνωσίας μεταξύ των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών είναι το ίδιο απαραίτητη με την ενίσχυση των ικανοτήτων των διοικήσεων των ΧΕ/ΕΠΓ· συνεπώς πρέπει να θεωρηθεί ως απαραίτητη υπηρεσία που πρέπει να παρέχεται δωρεάν, εάν θέλουμε η κοινωνία των πολιτών να συμβάλει στην υλοποίηση της ΕΠΓ.

5.2 Επειδή τα ΕΠΔ περιέχουν όλες τις πολιτικές που χαράσσουν οι διάφοροι Επίτροποι, είναι καθοριστικής σημασίας η ΕΠΓ να καταστεί σχέδιο κατανοητό και αποδεκτό από όλες τις ΓΔ που θα πρέπει να συνεργάζονται μέσω δικτύου και υπεύθυνα για να συμβάλλουν στην επιτυχία του.

5.3 Ακόμη και ο μηχανισμός της περιοδικής αξιολόγησης, για να είναι αποτελεσματικός, πρέπει να περιορίζεται στα ουσιαστικά, να αποφεύγει επαναλήψεις και να επικεντρώνεται στις προτεραιότητες. Τούτο θα καταστήσει αποτελεσματικότερη και γονιμότερη την εφαρμογή της ΕΠΓ από την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών που παραμένει ο αναντικατάστατος φορέας για την επιτυχία αυτής και οποιασδήποτε άλλης πολιτικής (πρβ. σημείο 6). Προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στα κριτήρια που πιστοποιούν τη δημοκρατική πρόοδο του ενδιαφερόμενου ΚΜ και τον σεβασμό των αξιών και των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Προτεραιότητα ως προς τη μέθοδο θα πρέπει να δοθεί στη δημιουργία ενός συστήματος συλλογής δεδομένων και στατιστικών μέσω δικτύου που να επιτρέπει την ακριβή και συγκρίσιμη αξιολόγηση των επιτευγμάτων κάθε εμπλεκόμενου κράτους. Θα πρέπει επίσης να υπάρχει μια κάποια παραλληλία των εκθέσεων αξιολόγησης που θα χρησιμεύει τόσο στη διαδικασία αξιολόγησης των καλύτερων εφαρμογών όσο και στον καθορισμό των προτεραιοτήτων που απαιτούν μεγαλύτερη ή διαφορετική υποστήριξη.

(*) Πρβ την έκθεση STULIK (REX/220).

(†) Πρβ την έκθεση ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ για τη διάσκεψη EuroMed της Μάλτας (REX/113), ιδιαίτερα τα σημεία 35 και 36.1.

5.4 Έστω και αν η ΕΕ αποτελεί τον κυριότερο εμπορικό εταίρο των ΧΕ της ΕΠΓ οι πόροι του προϋπολογισμού της ΕΕ για τη συνεργασία είναι, ενίοτε και σε μερικές χώρες, μικρότεροι από τους πόρους άλλων παγκόσμιων φορέων, αλλά οι εταίροι μας πλειστάκις έχουν αναγνωρίσει ότι η ολοκληρωμένη παρέμβαση της Ευρώπης είναι ποιοτικά σημαντικότερη για την ανάπτυξή τους, ότι η παρέμβαση αυτή συμβάλλει στη σταθεροποίηση ορισμένων κατακτήσεων, ενισχύει τις ικανότητες και δημιουργεί μία εταιρική σχέση όπου ο κάθε φορέας θεωρείται ως απόλυτα υπεύθυνος και αξιοπρεπής ισότιμος εταίρος και ποτέ ως αποδέκτης βοήθειας που κατόπιν είναι κατά το μάλλον ή ήττον υποχρεωμένος να συναινέσει σε στόχους με τους οποίους δεν συμφωνεί.

5.5 Οι προσδοκίες των εταίρων μας δεν πρέπει να διαψευστούν. Τούτο σημαίνει ανάληψη ευθυνών από όλους τους κοινοτικούς φορείς, και ιδίως των κρατών μελών, που έχουν την αρμοδιότητα για θέματα προϋπολογισμού. Είναι σημαντικό οι δημοσιονομικές προοπτικές 2007/2013 να αξιοποιήσουν αυτή την πολιτική, η οποία είναι θεμελιώδους σημασίας τόσο για την ανάπτυξη και την ασφάλεια στο εσωτερικό της ΕΕ, όσο και για την ενίσχυση του διαμεσολαβητικού της ρόλου στην παγκόσμια σκηνή. Η ικανοποίηση αυτής της απαίτησης θα συμβάλλει στην καλύτερη κινητοποίηση των ιδιωτικών πόρων, δεδομένου ότι οι επενδυτές θα μπορούν να κινούνται σε ένα πλαίσιο συνοχής και ασφάλειας.

6. Η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στην ΕΠΓ

6.1 Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι η επιτυχία της ΕΠΓ συνδέεται άμεσα με την ικανότητα όλων των θεσμικών φορέων να συμβάλλουν ώστε οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών να συμμετέχουν στην εφαρμογή των ΕΠΔ, πράγμα που το έχει αιτιολογήσει ευρέως σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της όπως για παράδειγμα σε όλες τις γνωμοδοτήσεις της για τη διαδικασία διεύρυνσης (*). Καλό θα ήταν, η Επιτροπή να δώσει ένα σαφέστερο μήνυμα προς αυτή την κατεύθυνση, προτείνοντας κριτήρια, διαδικασίες και μέσα για την συμπερίληψη των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στην εφαρμογή των ΕΠΔ. Υπό την επιφύλαξη των όσων αναφέρονται στο σημείο 3.3, η εμπειρία της διεύρυνσης αποτελεί ένα σημαντικό σημείο αναφοράς για τη συμμετοχή των κοινωνικών και συνδικαλιστικών φορέων των υποψήφιων χωρών στη διαδικασία διαπραγμάτευσης και για τη διεξαγωγή διαλόγου μεταξύ των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών των χωρών της ΕΕ και των αντίστοιχων οργανώσεων των υποψήφιων χωρών. Ενώ η πρώτη από τις δυναμικές αυτές διαδικασίες έχει υλοποιηθεί, ειδικότερα σε ορισμένες υποψήφιες χώρες που σήμερα είναι μέλη, η δεύτερη έχει αφευθεί στην πρωτοβουλία οργανώσεων, ιδρυμάτων και συμβουλευτικών οργάνων, ιδιαίτερα της ΕΟΚΕ. Αντίθετα, κατά την υλοποίηση της ΕΠΓ θα είναι απαραίτητο να διαρθρωθεί και να εξασφαλισθεί αυτή η συμμετοχή.

(* Από τις πλέον πρόσφατες, βλ. την γνωμοδότηση του τμήματος REX αρ. 208, εισηγητής Pezzini

6.2 Με βάση την εμπειρία και τις εργασίες της ΕΟΚΕ, καθώς και τις προτάσεις που περιλαμβάνονται στις γνωμοδοτήσεις οι οποίες παρατίθενται στην υποσημείωση 1, θα αναφέρουμε εδώ μόνο τις δράσεις που η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητες για την επίτευξη του στόχου της αποτελεσματικής και κοινωνικά συμμετοχικής υλοποίησης της ΕΠΓ.

6.3 Η ΕΟΚΕ ζητεί από την Επιτροπή:

- να εξασφαλίσει ισχυρή εσωτερική συνεκτικότητα μεταξύ των διαφόρων ΓΔ που ασχολούνται με τις διάφορες πτυχές της ΕΠΓ, επιζητώντας συνεργασία, εργασία σε δίκτυο και προώθηση των ορθών πρακτικών·
- να υποστηρίξει ανοικτά με τις κυβερνήσεις των ΧΕ της ΕΠΓ την ανάγκη συμμετοχής στην εφαρμογή των ΕΠΔ των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, με την εισαγωγή ενός κριτηρίου που να αφορά τη συμμετοχή των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στην αξιολόγηση των αποτελεσμάτων που επέτυχαν οι διάφορες ΧΕ της ΕΠΓ·
- να παράσχει στους κοινωνικούς και κοινωνικοεπαγγελματικούς φορείς την απαραίτητη τεχνολογία για τη βέλτιστη και ορθή χρήση των πόρων που διατίθενται στην ΕΠΓ, ούτως ώστε οι φορείς αυτοί να μπορούν να ελέγχουν την εφαρμογή των ΕΠΔ στη χώρα τους και στη συνέχεια να υποβάλλουν προτάσεις·
- να παράσχει σαφή και αποτελεσματικά κριτήρια για αξιολόγηση στηριζόμενη στην ύπαρξη κοινών αξιών ως προτεραιότητα για την εφαρμογή της ΕΠΓ·
- να παράσχει πληροφορίες και τεκμηρίωση για τις συνεδριάσεις που προβλέπονται στο πλαίσιο των συμφωνιών σύνδεσης στις οποίες θα εξεταστεί η εφαρμογή των ΕΠΔ (ειδικότερα, το χρονοδιάγραμμα και τις ημερήσιες διατάξεις των συνεδριάσεων αυτών) και ενθαρρύνει την πραγματοποίηση συναντήσεων ενημέρωσης και διαβούλευσης πριν και μετά από τις συνεδριάσεις αυτές·
- να προτείνει ένα μέσο που να διευκολύνει τη χορήγηση αδειών σε πολίτες των ΧΕ της ΕΠΓ που προτίθενται να μεταβούν στην ΕΕ για σπουδές, πρωτοβουλίες κατάρτισης και έρευνας, επαφές με ομόλογες οργανώσεις, επιχειρήσεις, κ.λπ.·
- να στηρίξει τις προσπάθειες της ΕΟΚΕ για τη διασφάλιση του συντονισμού των συμβουλευτικών οργανισμών και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών που έχουν δεσμευτεί να συμμετέχουν στην εφαρμογή των ΕΠΔ, ιδιαίτερα δε με τη χρηματοδότηση μιας ετήσιας κοινωνικο-επαγγελματικής διάσκεψης (ανάλογης με την ευρωμεσογειακή διάσκεψη που διοργανώνει η ΕΟΚΕ εδώ και 10 έτη) που να αξιολογεί τη σφαιρική υλοποίηση της ΕΠΓ και να επιτρέπει στις οργανώσεις που συμμετέχουν να αντιπαρατίθενται σε ένα γενικό πλαίσιο και όχι μόνον σε διμερές επίπεδο ή σε επίπεδο περιοχής.

6.4 Η ΕΟΚΕ ζητά από τις κυβερνήσεις των ΚΜ/ΕΕ:

- να εισαγάγουν μια μέθοδο συστηματικής σύγκρισης για να εξασφαλίσουν συνέπεια και αποτελεσματικότητα μεταξύ των επιμέρους εθνικών εξωτερικών πολιτικών και της ΕΠΓ, προκειμένου να δημιουργηθεί μία κρίσιμη μάζα που να μην αποτελείται μόνο από πόρους, αλλά κυρίως από πρωτοβουλίες που συμβάλλουν στην επίτευξη θετικών αποτελεσμάτων για όλους τους ενδιαφερόμενους·
- να προσανατολίσουν τις εξωτερικές τους πολιτικές σε μια εφαρμογή της ΕΠΓ που να αξιοποιεί τη συμβολή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών τόσο στις ΧΕ/ΕΠΓ, όσο και σε εθνικό επίπεδο, ακόμη και με τη συνδρομή των πολιτικών αναπτυξιακής συνεργασίας και τη δημιουργία εταιρικών σχέσεων και δικτύων με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που δρουν στο πεδίο αυτό·
- να διασφαλίσουν ότι οι υποχρεώσεις που αναλήφθηκαν στα πλαίσια της ΕΠΓ είναι συνεπείς προς τις πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται εντός των πολυμερών διεθνών οργανώσεων·
- να παρέχουν όλες τις πληροφορίες για τις εθνικές κυβερνητικές θέσεις στις ημερήσιες διατάξεις των συνεδριάσεων που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο των συμφωνιών σύνδεσης·
- να δεσμευτούν ότι θα προωθήσουν και θα διευκολύνουν την πρόσβαση στα εθνικά πανεπιστήμια των σπουδαστών από τις ΧΕ/ΕΠΓ·
- να οργανώσουν, σε εθνικό επίπεδο, ημερίδες ενημέρωσης σε συγκεκριμένες ημερομηνίες (δύο κατ' έτος) για τα αποτελέσματα της εφαρμογής της ΕΠΓ και για τις αξιολογήσεις αυτής της σημαντικής πολιτικής.

6.5 Η ΕΟΚΕ ζητά από τις κυβερνήσεις των ΧΕ της ΕΠΓ:

- να επιδιώξουν τη μέγιστη συνέπεια μεταξύ των διμερών και πολυμερών εξωτερικών πολιτικών τους και των υποχρεώσεων που αναλήφθηκαν στα πλαίσια της ΕΠΓ·
- να διασφαλίσουν σαφή και σταθερή ενημέρωση για την πορεία της εφαρμογής των ΕΠΔ στις οργανώσεις των κοινωνικών εταίρων και στις συνδικαλιστικές οργανώσεις των χωρών τους, εξασφαλίζοντας τη δυνατότητα πρόσβασης στην σχετική βιβλιογραφία·

- να διαβουλεύονται συστηματικά με τα συμβουλευτικά όργανα – όπου υπάρχουν- για τις αποφάσεις που προβλέπεται να ληφθούν τόσο για την εφαρμογή των ΕΠΔ, όσο και για τις αξιολογήσεις και τις ενδεχόμενες μεταγενέστερες φάσεις στην πορεία των σχέσεων του ενδιαφερόμενου κράτους με την ΕΕ·
- να θεσπίσουν, στις ΧΕ της ΕΠΓ όπου δεν υπάρχουν συμβουλευτικά όργανα, ένα μέσο που να ευνοεί και να συντονίζει τη συμμετοχή των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στη διαμόρφωση των αποφάσεων που αφορούν την εφαρμογή των ΕΠΔ και την εποπτεία των δράσεων που έχουν αναληφθεί·
- να προωθήσουν τη διάθρωση της διαβούλευσης και της συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών ακόμη και σε περιφερειακό επίπεδο ούτως ώστε η ΕΠΓ να αποτελέσει ένα μέσο ανάπτυξης και εκ νέου εξισορρόπησης του οικονομικού και κοινωνικού συστήματος στο σύνολο της εθνικής επικράτειας.

6.6 Η ΕΟΚΕ καλεί τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών των ΕΧ της ΕΠΓ:

- να αναλάβουν τη δέσμευση να γνωρίσουν, αξιολογήσουν και παρέμβουν στην εφαρμογή της ΕΠΓ στη χώρα τους, είτε επιμένοντας να λάβουν πληροφορίες και να αποκτήσουν τη δυνατότητα συμμετοχής των κυβερνήσεών τους, είτε συνεργαζόμενες με την ΕΟΚΕ για να επισημάνουν τις προτεραιότητες που εντοπίστηκαν και να τις καταστήσουν γνωστές στις κοινοτικές αρχές·
- να είναι διαθέσιμες για την πραγματοποίηση διαρθρωμένου διαλόγου είτε με την ΕΟΚΕ, είτε με τους συμβουλευτικούς οργανισμούς των χωρών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των άλλων ΧΕ της ΕΠΓ, ώστε να δημιουργηθεί ευρύ δίκτυο παρακολούθησης της εφαρμογής της ΕΠΓ και να ευνοηθεί η αμοιβαία γνωριμία μεταξύ οργανώσεων και η διάδοση των ορθών συμμετοχικών πρακτικών.

6.7 Από την πλευρά της η ΕΟΚΕ αναλαμβάνει τη δέσμευση να παρακολουθήσει εκ του σύνεγγυς την εφαρμογή της ΕΠΓ στις διάφορες περιοχές και να αναπτύξει όλες τις πιο αποτελεσματικές μορφές συνεργασίας με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Επιτροπή των Περιφερειών για να συμβάλει στην συμμετοχή των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών σε αυτή την σημαντική πολιτική.

Βρυξέλλες, 5 Ιουλίου 2006

Η Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Anne-Marie SIGMUND